

Gerben Everts RA, toezichthouder bij de AFM

Niet overal issues voor handhaving, wel overal issues voor verbetering

Frans Heitling

Accountants krijgen er in de publieke opinie weer eens stevig van langs. Al was het alleen maar in een dispuut aangeslingerd door de AFM over een te losse interpretatie van de verplichte scheiding van controle en advies bij OOB-kantoren. Desondanks is Everts geen pessimist. Hij ziet een renaissance van het accountantsberoep opdoemen, waarin de maatschappelijke relevantie vooropstaat. Maar waarin al te commerciële prikkels wel meer naar de achtergrond moeten.

De AFM heeft nu ongeveer alle kantoren getoetst. De Big Four, de Next Nine en het onderzoek bij de kleinere kantoren loopt nu. Wat daarbij naar buiten komt/kwam is toch stevige kritiek. Vallen de resultaten van deze o-meting niet erg tegen?

‘o-meting is niet de goede benaming. Dat was de vergunningverlening, toen hebben we gekeken naar kwaliteitsborging, en of dat in essentie goed in elkaar zat. Kantoren hebben de ruimte gekregen om vorm te geven aan nieuwe aspecten als onafhankelijke kwaliteitsborging en de compliancefunctie. We konden toen nog niet in de praktijk meten of het werkte. Dat kunnen we nu pas constateren. We hebben het nu over de r-meting van de Big Four in 2010, de Next Nine in de afgelopen maand en kleine kantoren in de loop van dit jaar. Algehele lijn is dat de controledossiers te vaak niet op orde zijn en dat de feitelijke kwaliteit van de controle onder de maat is. Soms zijn zaken niet goed vastgelegd, of zijn er onvoldoende werkzaamheden uitgevoerd om de uiteindelijke controle te kunnen ondersteunen. Schort het aan de betrokkenheid van de partner? Of kom je aspecten tegen die te maken hebben met een gebrek aan professioneel-kritische instelling? Dat hebben we zowel bij de Big Four als de Next Nine geconstateerd. Daar zit een lijn in. Niet alleen in Nederland, ook internationaal. Dat zijn bevindingen die we ook in het Verenigd Koninkrijk, de VS en andere landen tegenkomen. Dat zijn zaken waarmee de hele sector aan de slag moet. De Big Four hebben hier al wel stappen gezet. De effectiviteit daarvan kunnen we nu nog niet meten. We hebben wel goede hoop.’

Waarom kan dat nu nog niet gemeten worden? 'Omdat we de Big Four niet continu op de radar hebben in het kader van onze reguliere dossiertoesing. We doen dat wel op basis van thema's. In 2012 hebben we gekeken naar de woningcorporaties. We hebben toen bij de Big Four gekeken met het Vestia-dossier in de achterzak. We hebben gelukkig kunnen constateren dat twee kantoren voor het Vestia-debacle en twee kantoren daarna al waarborgen hebben ingebouwd om de controle van woningbouwverenigingen op voldoende niveau te brengen. We zien dus dat het kan, dat er verbeterlagen kunnen en worden gemaakt.'

Controle en advies

En dan komt het gesprek over de verplichte scheiding tussen controle en advies en de overgangsregeling die daarvoor geldt. Daarover is al veel geschreven en gesproken. De AFM vindt dat kantoren deze regels te ruim interpreteren. Everts hierover: 'Wij vinden dat de wet en de overgangsregeling vrij duidelijk zijn over wat kwalificeert als controle en als advies. En duidelijk zijn over wat kwalificeert als een lopende opdracht. Zo'n opdracht moet gewoon lopen per jaareinde 2012 en mag doorlopen in 2013 dan wel 2014. Maar het is niet bedoeld en mag ook niet zo worden worden uitgelegd, dat als je maar einde 2012 een nieuwe opdracht formuleert, weinig concreet en nog niet begonnen, die dan toch ook zou kwalificeren als een doorlopende opdracht en dus kwalificeert voor de overgangsregeling. Daar gaan we het nu met de kantoren in een constructieve dialoog naar kijken.'

Over opdrachten die eerder in 2012 zijn aangegaan en die concreet zijn en doorlopen in 2013 of zelfs 2014 bestaat dus geen dispuut. Denk aan de afronding van fiscale dienstverlening. Waar wel dispuut over bestaat tussen de de AFM en de Big Four, is het bestaan van open geformuleerde, nader in te vullen contracten die eind 2012 zijn aangegaan en waaraan (nog) geen concrete invulling is gegeven. 'Dan had de scheiding tussen controle en advies net zo goed per 2015 in kunnen gaan en daar heeft de wetgever duidelijk niet voor gekozen.'

Hij vervolgt: 'Ik denk dat we daar in

Nieuwsuur, in ons rapport en in de Accountant genoeg over gezegd hebben.'

Wanneer neemt de AFM afscheid van generieke rapportages waarin geen namen worden genoemd? In de UK is de toezichhouder veel brutaler. Daar wordt altijd man en paard genoemd wanneer er kritiek op accountantskantoren wordt geleverd.

'Dat is ook de oproep die kantoren aan ons doen. De wijze waarop de rapportages in Nederland nu plaatsvinden biedt echter juist meer transparantie over de kwaliteit van accountantskantoren en hun audits. In de UK heb je individuele rapporten die

'Als we op basis van het generieke rapport bevindingen hebben over een individueel kantoor, schromen we niet om tot handhaving over te gaan.'

scherp en kort zijn. Maar sancties en echt inzicht ontbreken in de UK. Als we naar individuele rapportages zouden gaan in Nederland, met als zwaard van Damocles een sanctie, zul je zien dat de afstemming van zo'n rapport voorafgaand aan de publicatie een slepend proces gaat worden. De UK is zeker niet ons voorland. Er wordt veel ruimte gelaten voor zelfregulering en ook begrijp ik best dat men het ontbreken van sancties kan waarderen. Wij kiezen voor generieke rapportages. Maar als we op basis van het generieke rapport bevindingen hebben over een individueel kantoor, schromen we niet om tot handhaving over te gaan. Dat gaat gepaard met een gedegen en uitgebreid juridisch document, waarin exact wordt geïndiceerd: dit is wat wij hebben gezien in het dossier, dit is hoe de standaard luidt en dit is waarom wij daar een probleem mee hebben. Met dat rapport in de hand kunnen mensen in de sector exact duiden: 'Dit gebeurt in de praktijk, misschien ook wel in mijn praktijk. Het leerproces wordt hierdoor sterk. De toezichhouder vindt dit ervan. Ik moet hier lering uit trekken.' De waarschuwendende kracht van zo'n rapport en zo'n boetesluit is vele malen groter dan een generiek rapport over een kantoor, hoe scherp ook verwoord.'

Maar dan pak ik de kritiek van Michiel Werkhoven, de voorzitter van de Accountantskamer, er maar eens bij. Waarom brengt de AFM niet meer zaken naar de Accountantskamer?

'Daarin heeft meneer Werkhoven groot gelijk. Wij hebben de keuze om een kantoor te disciplineren. Dat kan op verschillende manieren. Boetes opleggen is er daar één van. We kunnen er ook voor kiezen om de individuele accountant voor de Accountantskamer te brengen. Dat hebben we ook gedaan. Er zijn inmiddels twee uitspraken en twee casussen die nog lopen en dat zullen we blijven doen. En zeker wanneer we op basis van thema's onze onderzoeken doen en niet alleen maar een keer in de drie jaar de molen draaien van eerst de Big Four, dan de Next Nine en daarna de kleinere kantoren. Op basis van thema's zoomen we in op specifieke punten, zoals woningcorporaties. Wanneer we zien dat individuele accountants fouten hebben gemaakt, dan kunnen we ervoor kiezen om die naar de Accountantskamer te leiden.'

Maar het kantoor dat met vlag en wimpel door zo'n toetsing komt, kan en mag dat niet hardop zeggen.

'Vlag en wimpels hebben we voornamelijk niet geconstateerd. Er zijn niet overal issues voor vervolging en handhaving, maar we zien wel overal issues voor verbetering. Kantoren zien dat zelf ook wel en constante waakzaamheid is daar nodig. Het zal nooit zo zijn dat we zeggen over een kantoor: die doet het beter dan...' Het is altijd een momentopname.

Toch wil het publiek weten welke accountant het goed of beter doet.

'Impliciet gebeurt dat natuurlijk wel. Stel, bij de volgende keer onderzoeken we de Big Four op zorgplicht en kwaliteit van de controle en we constateren dat er slechts één kantoor is dat onder de lat functioneert. Dat kantoor zullen we dan wellicht een boete opleggen en dan is het iedereen duidelijk dat dat kantoor de slag nog niet gemaakt heeft.'

Wordt de AFM strenger?

'We blijven even streng. De standaarden zijn bepaald. We toetsen of daaraan wordt voldaan. Het is niet zo van: iedereen heeft nu een stapje verder gemaakt in

kwaliteit en daarom leggen we de lat voor kwaliteit dan ook maar wat hoger. De lat is de lat. En daaraan toetsen we. Het kan heel goed zijn dat wanneer alle kantoren nu inzetten op verbetering van hun kwaliteit, ze allemaal een keer met een prima rapportage worden bejubeld.'

Heeft de AFM voldoende bevoegdheden?

'De Chinese walls tussen de verschillende toezichtsdomeinen zijn weg. Dat is een positieve ontwikkeling. Bevoegdheden zijn nu grotendeels toereikend. Binnenkort wordt de WTA geëvalueerd. Ongetwijfeld komen daar wat betreft wetgeving punten uit. Concrete voorbeelden zijn al met het ministerie van Financiën gedeeld. In de amendementen en exacte definities in de amendementen op de Accountantswet zit een aantal problemen: bijvoorbeeld accountantskantoren in plaats van accountantsorganisaties. Daarvan heeft de NBA gelukkig al, naar ons gevoel terecht, gezegd dat je daar doorheen moet lezen alsof het accountantsorganisaties zijn. Maar dat kan ons in een route richting de rechter opbreken. Wanneer de wet spreekt over kantoorniveau, dan is KPMG audit wat anders als KPMG Meij-

burgh en dan is het effect van scheiding van controle en advies natuurlijk een loze letter. Dat komt ongetwijfeld dit jaar in de herziening van wetgeving aan de orde.'

Profesioneel-kritische Instelling

'Een ander punt van zorg is niet zozeer onze directe, eigen handhavingsmogelijkheden, maar wel de toets van de tuchtrechter, de Accountantskamer. Het is voor ons heel moeilijk om bij de tuchtrechter de casus rond te krijgen ten aanzien van de voor de sector zo cruciale professioneel-kritische houding. We zien wel dat wanneer een standaard niet is nageleefd, er een berisping of een waarschuwing wordt opgelegd. De uitspraak gaat dan wel onze kant op, maar het sanctioneren van het consequent negeren van signalen die iedereen kon zien, bijvoorbeeld een fraudesignaal, daar heeft de Accountantskamer in de praktijk zeer grote moeite mee.

We hebben het gezien bij het Philips pensioenfonds (bouwfraude, redactie) en de DSB-casus. Bij die laatste heeft de Accountantskamer, denk ik, een redelijke uitspraak gedaan. Maar wij zijn in beroep

gegaan, omdat wij vinden dat juist het evident meenemen van risico's die gewoon heel makkelijk op te pakken waren, enorm belangrijk is voor een goede controle. Kan deze onderneming wel voldoen aan continuïteitseisen, of zijn er signalen, bijvoorbeeld van de Nederlandse Bank, die een heel ander beeld geven over de continuïteit? De Accountantskamer vindt het blijkbaar heel moeilijk om op basis van de standaarden die daar van toepassing waren het gedrag van accountants te sanctioneren, terwijl het juist voor het beroep zo belangrijk is dat je die accountant scherp kunt houden in het kader van professioneel-kritische instelling. Dat is moeilijk af te dwingen bij een tuchtrechter en dat vind ik nog wel een zorgelijke ontwikkeling. Een standaard bepaalt niet exact: dit had je op die manier moeten interpreteren, moeten wegen. Het blijkt lastig principle based regels formeel te sanctioneren. Het tuchtrecht heeft aldus z'n beperkingen qua effectiviteit.'

Profesioneel-kritische instelling hoort een principle-based idea te zijn?

'Exact. En als je alles goed hebt vastgelegd en opgetekend, behalve het opvolging geven aan zo'n signaal van discontinuïteit, kan het toch voor een accountant en in de ogen van de Accountantskamer voldoende onderbouwing zijn van een oordeel. Terwijl het signaal als een grote donderwolk boven je accountantscontrole hangt. Dan moet je toch een keer vanuit je controledossier naar boven hebben gekeken.'

Toekomst beroep?

'Het is tijd voor de renaissance van het accountantsberoep. Ik denk dat we daar ook heel dichtbij zijn. Maar dan moeten er wel nog wat pagina's omgeslagen worden. Enerzijds is het lastig, die scheiding van controle en advies en de verplichte roulatie. Waar het eigenlijk op neerkomt is het tonen van respect voor het belang van het beroep. Het is van te groot belang om dat te laten verwateren door andere incentives.'

Accountants hebben dat respect zelf niet?

'Accountants hebben dat een beetje uit het zicht verloren. De hele opzet van het accountantsberoep, de leer van Limperg, de vertrouwensman van het maatschappelijk

Mr. drs. G.J. (Gerben) Everts RA (1971)

► Gerben Everts is sinds 1 november 2012 bestuurslid bij de Autoriteit Financiële Markten. Binnen het bestuur is hij verantwoordelijk voor het toezicht op effectenmarkten en financiële infrastructuur, accountantsorganisaties en financiële verslaggeving. Everts werkt sinds september 2011 bij de AFM. Daarvoor werkte hij bij APG als manager Corporate Finance, Control en Riskmanagement. Hij bekleedde daarnaast diverse nevenfuncties op het terrein van financiële verslaggeving en corporate governance. Hij was voorzitter van de Audit Commissie van Eumedion, lid van de Accounting en Auditing Practices Committee van de International Corporate Governance Network (ICGN), adviseur van de IFRS Foundation en sinds 2009 lid van de Commissie Financiële Verslaggeving van de AFM.

Van 2002 tot 2006 werkte hij in Brussel bij de Europese Commissie, DG Interne Markt. Van 1998 tot 2002 werkte Everts bij het ministerie van Financiën en was als senior econoom/jurist onder meer betrokken bij de introductie van onafhankelijk publiek toezicht op financiële verslaggeving, de aanscherping van de marktmisbruikwetgeving en de vertegenwoordiging van Nederland in de EU in onderhandelingen over onder meer overnamebiedingen en IFRS.

Everts studeerde van 1989 tot 1996 zowel rechten als bedrijfseconomie/accountancy in Groningen en rondde in 1998 zijn opleiding tot registeraccountant af. Hij begon zijn carrière als accountant bij Pricewaterhouse.

verkeer, is voor een deel ingeruild, omdat het heel lucratief was om zo veel mogelijk andere dingen daarnaast te ontwikkelen. Het full-service concept heeft ons weinig goeds gedaan en moet terug naar die leer van Limperg. Dat is ook de nadrukkelijke oproep van het maatschappelijk verkeer. Nederland loopt daarin voorop, maar we zien ook dat het in de wereld, Brussel, de VS, die kant opgaat. Dat betekent tegelijkertijd dat de maatschappij de rol van de accountant weer veel belangrijker vindt. Dat vraagt wel om een andere beroepsinvulling. Het stelselmatig ontkennen van de rol van een accountant in het onderkennen van fraude is daarvan een voorbeeld. Het maatschappelijk verkeer denkt: daar is een accountant langs geweest, dus het zal wel kloppen. De moeite die accountants zich vervolgens getroosten om in een verklaring allerlei disclaimers op te nemen, is een gemiste kans. Ik denk dat er in de toe-

komst veel meer zaken op het bordje van de accountant kunnen komen, waar hij met een goed geweten naar moet kijken: wat kan ik daarin betekenen? Risico's zorgvuldig wegen, controles van financiële verslaggeving, risico's in de financiële sec-

'Het blijkt lastig principle based regels formeel te sanctioneren. Het tuchtrecht heeft aldus z'n beperkingen qua effectiviteit.'

tor. Breder over de governance, duurzaamheid, en uiteindelijk integrated reporting, enzovoort. Daarover komt de vraag: moeten we dat niet onafhankelijk laten toetsen? En als je dat dan aan de accountant vraagt, ben je in een keer klaar.

Dan moeten commerciële prikkels uit het beroep? 'Die moeten er nu al uit. Wij vonden het jammer dat die scheiding van controle en advies niet onmiddellijk radicaal in januari is doorgevoerd en dat accountants de ruimte hebben opgezocht die er naar ons idee niet was. Wanneer accountants gezegd zouden hebben: leuk dat advies, maar dat doen we alleen voor al onze andere klanten dan controleklanten. Voor die controleklanten gaan we in de toekomst namelijk veel meer doen en we willen geen smet op ons blazen. Dat gaat uiteindelijk meer opleveren dan coûte que coûte commercieel de ruimte te zoeken. Ik denk dat de rol van de accountant in de toekomst groter wordt dan alleen de financiële audit. Maar dan moet je nu wel werk maken van het terugkrijgen van het vertrouwen van de maatschappij. An

Kluwer FiscaalPlus: Dé online portal voor de MKB aangifte- en adviespraktijk

Geen vragen meer.

Want alle informatie in Kluwer FiscaalPlus is relevant voor de MKB aangifte – en adviespraktijk en is afkomstig uit vertrouwde Kluwer-uitgaven. Alles is onderling gekoppeld, dus van een uitleg bent u snel bij een uitspraak, wordt u geattendeerd op een voordeel voor uw cliënt en heeft u direct inzicht in alle cijfers en feiten. U kunt zoeken en navigeren per aangiftejaar en met Mijn FiscaalPlus kunt u alles afstemmen op uw eigen manier van werken. Kluwer FiscaalPlus publiceert uiteraard doorlopend het laatste nieuws; u mist dus niets.

www.kluwer.nl/fiscaalplus

Kluwer FiscaalPlus
Alles voor aangifte en advies.

**Probeer Kluwer
FiscaalPlus nu
2 weken GRATIS!**

GA NAAR
WWW.KLUWER.NL/FISCAALPLUS

 Kluwer
a Wolters Kluwer business